Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ 2

I. Въведение 3

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Стамболийски 4

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване 26

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове 31

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях 33

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен 33

I. Въведение

Предмет на настоящата разработка е изготвянето на Раздел „Лечебни растения“, който е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Стамболийски за периода 2021-2027 г., съгласно чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 96/2017 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.)

Лечебните растения са важна част от растителните ресурси на България. Те намират приложение в медицината, българското домакинство, използват се за хранителни и козметични цели и др.

В последните години, обаче, тяхното използване се увеличава, най-вече поради износът към други страни и те придобиват икономическо значение, поради търговските цели, за които се използват.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Лечебните растения се опазват от увреждане и унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им използване като част от естествения генетичен растителен фон. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното им разнообразие. Опазването им включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Увреждането на лечебните растения е такова изменение на популациите им, което неизбежно довежда до влошаване на биологичните им показатели и това от своя страна затруднява възстановяването им, а при по-лоши случаи довежда и до тяхното изчезване.

Разделът „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за

необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Стамболийски

На територията на община Стамболийски се срещат различни видове лечебни растения.

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно повсеместно разпространени, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Стамболийски. Предвид факта, че Община Стамболийски не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията й е ограничено, информацията за наличните количества е оскъдна.

Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Стамболийски за периода 2021-2027 г.

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
1.	Смрадлика *Cotinus coggygria, Anacardiaceae*	Гористи местности из дъбови гори	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист– 200 кг.	3640 (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
2.	Ветрогон *Eryngium campestre, Apiaceae*	Сухи тревисти места, из храсталаци	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
3.	Бръшлян *Hedera helix, Araliaceae*	Гористи местности в населени места, край р. Марица	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист– 6020 кг.	4214 (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
4.	Вълча ябълка *Aristolochia clematitis*	Сухи тревисти места, покрай пътища	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
5.	Волски език	Около влажни и	Поединично	Под	Лични нужди	Лист	-	-	Добиване по

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
	Phyllitis scolopendrum, Aspleniaceae	сенчести места		специален режим на опазване					методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
6.	Сбит равнец *Achillea coarctata, Asteraceae*	-	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
7.	Влакнест равнец *Achillea setacea*	Ливади и пасища, каменисто и тревисти места, изоставени ниви, край пътища	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
8.	Багрилно подрумиче *Anthemis tinctoria*	Из тревисти райони, хълмове, храсталаци, край пътища	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
9.	Черен пелин *Artemisia vulgaris*	Из храсталаци, край пътища, необработваеми места	-	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									находищата
10.	Синя жлъчка *Cichoria intybus*	Сухи тревисти места, обработваеми и необработваеми площи до 100 м.	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят – 500 кг.	1050 (70%)	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
11.	Чобанка *Petasites hybridus*	Каменливи и влажни места край потоци	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
12.	Бял трън *Silybum marianum*	Край пътища и сгради	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, корен	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
13.	Вратига *Tanacetum vulgare*	Тревисти местности, около реки	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
14.	Подбел *Tussilago farfara*	По поречието на реките	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	1 година	Добиване по методи и със средства

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									недопускащи увреждане на находищата
15.	Кисел трън *Berberis vulgaris*	Песъчливи и сухи места	Поединично	Под специален режим на опазване	Лични нужди; забрана за ползване на територията на националните паркове	Стрък – допустимите за събиране количества се определят годишно	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
16.	Черен оман *Symphytum officinale*	По влажни места, из ливадите край реките	-	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, корен	70%	1 година лист (2 години корен)	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
17.	Поточарка *Nasturtium officinalis*	Край реки и потоци	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
18.	Хмел *Humulus lupulus*	По влажни места, из храсталаци, необработваеми площи	Поединично или в групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят – 1010 кг.	707 (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
19.	Тревист бъз *Sambucus ebulis*	Покрай речни тераси, пътища, земеделски земи, широколистни гори	Плътни популации; Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Плод	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
20.	Черен бъз *Sambucus nigra*	Край р. Марица; край пътища и храсталаци	Поединично, на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят – 11 172 кг.	70% (8937) 80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
21.	Голо изсипливче *Herniaria glabra*	По сухи, песъчливи и каменисти терени	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
22.	Влакнесто изсипливче *Herniaria hirsuta*	По сухи, песъчливи и каменисти терени, покрай речни тераси	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
23.	Лечебно сапунче *Saponaria officinalis*	Влажни, чакълести места, край реки и	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен, стрък	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		потоци							недопускащи увреждане на находищата
24.	Червен кантарион *Centaurea erythrea*	Сухи тревисти и каменливи места, ливади и горски поляни	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 400 кг.	980 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
25.	Дива тиква *Bryonia alba*	Из храсталаци, влажни места, като бурен	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен	70%	3 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
26.	Кукувича прежда *Cuscuta europaea*	Като плевел в ниви	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
27.	Полски хвощ Equisetum arvense	По напоителните и отводнителните канали, изкопите, насипите, покрай жп линии	-	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 2700 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
28.	Жаблек *Galega officinalis*	Влажни места, покрай реки и канали	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
29.	Лечебна комунига *Melilotus officinalis*	Край пътища извън населени места	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 500 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
30.	Обикновен гръмотрън *Ononis arvensis*	Из пасища	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
31.	Блатна тинтява *Gentiana pneumonanthe*	Влажни, тревисти и мочурливи места	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
32.	Зловонен здравец *Geranium robertianum*	Влажни и сенчести места	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, корен	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									увреждане на находищата
33.	Кръвен здравец *Geranium sanquineum*	Тревисти и каменисти места	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, корен	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
34.	Жълт кантарион *Hypericum perforatum*	Покрай р. Марица	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 700 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
35.	Бударица *Galeopsistetrachit*	Каменливи и тревисти места и като плевел из посевите	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
36.	Дяволска уста *Leonurus cardiaca*	По тревисти и буренливи места	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 300 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
37.	Пчелинок *Marrubium vulgare*	Край тревисти местности	На групи, на петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански	Стрък – 560 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
					цели				средства недопускащи увреждане на находищата
38.	Маточина *Melissa officinalis*	Храсталаци и влажни места, край пътища	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък –3 200 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
39.	Водна мента *Mentha aquatica*	Влажни места, покрай реки и канали	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
40.	Блатна мента *Mentha pulegium*	Около заливаеми места	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
41.	Обикновен риган *Origanum vulgar*	По каменливи места, храсталаци	-	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 2 760 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
42.	Обикновено подъбиче *Teucrium chamedrys*	Скалисти места, гори и храсталаци	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
43.	Бяло подъбиче *Teucrium polium*	По светли, сухи тревисти и припечни места	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
44.	Зайча сянка *Asparagus officinalis*	Тревисти места, храсталаци	Повсеместно	Под режим на опазване по ЗБР	Лични нужди, стопански цели	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
45.	Момина сълза *Convallaria majalis*	Храсталаци и гори	Повсеместно	Под специален режим на опазване	Лични нужди	Стрък	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
46.	Бял имел *Viscum album*	Прикрепен по клоните на дърветата (широколистни)	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									увреждане на находищата
47.	Лечебна ружа *Althea officinalis*	По влажни места, храсталаци, покрай р. Марица	-	Под специален режим на опазване	Лични нужди	Забранено събирането на билки от естествените находища	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
48.	Горски слез Malva sylvestris	В равнините, по тревисти места, край пътища и огради	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят – 200 кг. Лист– 400 кг.	Цвят (70%) Лист (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
49.	Червен божур *Paeonia peregrina*	Гори, храсталаци, сухи и каменливи места	-	Под специален режим на опазване и ползване	Забрана за събиране в територииите на националните паркове	Корен, семена - допустимите за събиране количества се определят годишно	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
50.	Змийско мляко *Chelidonium majus*	Каменисти, сенчести и открити влажни места	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 150 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
51.	Росопас *Fumaria officinalis*	Тревисти места, необработваеми	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански	Стрък – 50 кг.	70%	След 2 години	Добиване по методи и със

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		площи			цели				средства недопускащи увреждане на находищата
52.	Теснолистен живовляк *Plantago lanceolata*	Обработваеми земи и пасища	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
53.	Широколистен живовляк *Plantago major*	Тревисти и песъчливи места, покрай речни тераси	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
54.	Голяма телчарка *Polygala major*	Ливади и тревисти места	На групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
55.	Пача трева *Polygonum avicularia*	Сухи местообитания	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, стъбло – 35 кг.	24 (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
56.	Обикновен киселец *Rumex acetosa*	Влажни ливади	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист, стъбло	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
57.	Козя брада *Rumex acetosella*	Ливади и горски поляни	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
58.	Обикновен повет *Clematis vitalba*	Гористи зони край реки с наличие на по-ниски дървета и храсти	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
59.	Кукуряк *Helleborus odorus*	Храсталаци, поляни	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен - 105	73 (70%)	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
60.	Жълтурче *Ranunculus ficaria*	Влажни сенчести места и ливади	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Корен, лист	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									увреждане на находищата
61.	Елшовиден зърнастец *Frangula alnus*	Широколистни храсталаци, край реки и блата, каменисти места	Поединично или на групи	Под специален режим на опазване и ползване	Забрана за събиране в територите на националните паркове	Кора – допустимите за събиране количества се определят всяка година	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
62.	Драка *Paliurus spina-christi*	Каменисти и скалисти склонове	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Плод	70/80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
63.	Обикновен глог *Crataegus monogina*	Гористи местности, планински храсталаци	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Плод – 2420 кг. Лист –1148 кг. Цвят–500 кг.	Плод- 80% Лист -70% Цвят 80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
64.	Горска ягода *Fragaria vesca*	Гори, поляни и храсталаци	На групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Плод	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
65.	Градско омайниче *Geum urbanum*	Храсталаци, сенчести гори,	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански	Корен	-	Не е необходим	Добиване по методи и със

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		край горски пътеки			цели				средства недопускащи увреждане на находищата
66.	Пълзящо прозорче *Potentilla reptans*	Сухи скалисти места	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
67.	Еньовче *Galium verum*	Умерено сухи и умерено влажни поляни, ливади и пасища	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
68.	Черна топола *Populus nigra*	Чакълести, влажни, песъчливи и каменливи места	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Пъпки, кора	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
69.	Бяла върба *Salix alba*	По поречията на реки и потоци	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Кора – 500 кг.	40%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
70.	Ракита *Salix purpurea*	Блата, потоци, влажни места и езера	Поединично	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Кора, лист	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
71.	Вълнест напръсник *Digitalis lanata*	Сухи, тревисти и каменисти места	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
72.	Сиротица *Gratiola officinalis*	Влажни поляни и ливади, край мочурища	На групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
73.	Лечебен лопен *Verbascum phlomoides*	Гори, храсталаци, сечища	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят	70/80%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
74.	Висок лопен *Verbascum thapsiforme*	Сухи и тревисти места, храсталаци, необработваеми	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Цвят	70/80%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		места							увреждане на находищата
75.	Черен блян *Hyoscyamus niger*	Край селища	Повсеместно	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
76.	Мехунка *Physalis alkekengii*	По храсталаци, покрай огради и канавки	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Плод	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
77.	Черно кучешко грозде *Solanum nigrum*	Край селища и изоставени и буренясали места	Поединично или на групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
78.	Върбинка *Verbena officinalis*	Тревисти и бурениливи места	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък – 870 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
79.	Миризлива теменуга	Гористи местности и	На петна	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански	Корен	70%	2 години	Добиване по методи и със

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
	Viola odorata	храсталаци			цели				средства недопускащи увреждане на находищата
80.	Трицветна теменуга *Viola tricolor*	Тревисти местности, край пътища, като плевел в необработваеми земи	На групи	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
81.	Бабини зъби *Tribilus terrestris*	Песъчливи и каменливи места, като плевел в лозята	Пасища	Не е защитен вид	Лични нужди, стопански цели	Стрък	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
82.	Седефче *Ruta graveolens*	По каменисти и слънчеви места	Повсеместно	Защитен вид по ЗБР	Чл. 40 ЗБР	-	-	-	Периодична инвентаризация на находищата на вида с цел оптимизиране на режима на охрана. При необходимост предприемане на действия за възстановяване на популациите
83.	Кръглолистна	По сухи терени	Повсеместно	Защитен вид	Чл. 40 ЗБР	-	-	-	Детайлно

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
	вълча ябълка *Aristolochia rotunda*			по ЗБР					проучване на хорологията на вида, числеността и площта на неговите популации, на биологията и екологията на вида. Провеждане на дългосрочен мониторинг за разкриване на тенденциите при този вид.
84.	Анакамптис обикновен *Anacamptispyramidalis*	ДГС „Пловдив“	Повсеместно	Защитен вид по ЗБР	Чл. 40 ЗБР	-	-	-	Детайлно проучване на хорологията на вида, числеността и площта на неговите популации, на биологията и екологията на вида. Провеждане на дългосрочен мониторинг за разкриване на тенденциите при

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									този вид.
85.	Лехрианов (тънкожилест) пелин *Artemisia lerchiana*	ДГС „Пловдив“	Повсеместно	Защитен вид по ЗБР	Чл. 40 ЗБР	-	-	-	Детайлно проучване на хорологията на вида, числеността и площта на неговите популации, на биологията и екологията на вида. Провеждане на дългосрочен мониторинг за разкриване на тенденциите при този вид.
86.	Салеп шлемовиден *Orchis militaris*	ДГС „Пловдив“	Повсеместно	Защитен вид по ЗБР	Чл. 40 ЗБР	-	-	-	Продължаване на проучванията върху разпространението и числеността на популациите. Мониторинг на състоянието на някои популации и проучване на отрицателно действащите

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл.5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
									фактори.
87.	Салеп пеперудоцветен *Orchis papilionaceae*	ДГС „Пловдив“	Повсеместно	Защитен вид по ЗБР	Чл. 40 ЗБР	-	-	-	Продължаване на проучванията върху разпространението и числеността на популациите. Мониторинг на състоянието на някои популации и проучване на отрицателно действащите фактори.
88.	Шипка *RosacorymbiferaBorkh.*	Край пътища, ниви и пасища	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Плод - 2230	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
89.	Лайка *Matricariachamomilla*	По ливади, поляни, край пътища из целия район;	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Цвят - 2719	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Източник: Общинска администрация – Стамболийски, ДГС –Пловдив,

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;

2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;

3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения на територията на община Стамболийски се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения позволително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Пловдив осъществява контрол върху издадените позволителни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Стамболийски е определена такса за издаване на позволително по чл. 22 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за ползване на

лечебни растения от земи, води и водни обекти общинска собственост в размер на 3.00 лв, както и са определени такси за ползване на лечебни растения от земи, гори, води, водни обекти и териториите в строителни граници на населените места.

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Билкозаготвителят е длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;

2. да изкупува само билки, за които е издадено позволително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;

3. да съхранява позволителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;

4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;

5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;

6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволително, както и за складовите наличности.

При издаване на позволителните се спазват следните условия:

✓ Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветове – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;

✓ Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветове – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;

✓ Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;

✓ Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

✓ Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;

✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;

✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;

✓ След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;

✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки,

които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

Съгласно Заповед № РД-162/25.02.2021 г. на Министъра на околната среда и водите на основание на чл. 10., ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки: Божур червен *(Paeonia peregrina Mill.)*, Зърнастец елшовиден *(Frangula alnus Mill.)*, Иглика лечебна *(Primula veris L.)*, Катарника, Пелин бял *(Artemisia alba Turra)*, Лазаркиня, Еньовче ароматно *(Galium odoratum (L.) Scop.)*, Лудо биле, Старо биле *(Atropa belladonna L.)*, Ранилист лечебен *(Betonica officinalis L.)*, Решетка безстъблена *(Carlina acanthifolia All.)*, Тлъстига лютива, Жълто прозориче *(Sedum acre L.)*, Трън кисел *(Berberis vulgaris L.)*, Шапиче *(Alchemilla vulgaris complex)*.

Със заповедта на Министъра на околната среда и водите се забранява събирането в националните паркове на горепосочените видове лечебни растения. Забранява се и разпределението на билки от горепосочените видове лечебни растения на билкозаготовителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба №5 от 19.07.2004 г. на МЗ, обн. ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка *(Chicus benedictus L.)*, Волски език *(Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.)*, Горицвет пролетен *(Adonis vernalis L.)*, Дилянка лечебна, валериана *(Valeriana officinalis L.)*, Залист бодлив *(Ruscus aculeatus L.)*, Изтравниче, страшниче *(Asplenium trichomanes L.)*, Исландски лишей *(Cetraria islandica (L.) Ach.)*, Исоп лечебен *(Hyssopus officinalisL. ssp.aristatus)*, Какула едроцветна *(Salvia tomentosa Mill.)*, Копитник *(Asarum europaeum L.)*, Мечо грозде *(Arctostaphyllos uva-ursi (L.) Spreng)*, Момина сълза *(Convallaria majalis L.)*, Оман бял *(Inula helenium L.)*, Папаронка жълта, жълт мак *(Glaucinum Flavum Crantz)*, Пелин сантонитов *(Artemisia santonicum L.)*, Пиринski/Мурсалски/Алиботушки чай *(Sideritis scaedica Grisb.)*, Пищялка панчичева *(Angelica pancici Vand)*, Плаун бухалковиден *(Lycopodium clavatum L.)*, Риган бял *(Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) letswaart)*, Ружа лечебна *(Althaea officinalis L.)*, Салеп *(Orchis sp. diversa)*, Смил

жълт *(Helichrysum arenarium (L.) Moech.)*, Хуперция иглолистна, плаун обикновен *(Huperziainundata (L.) Bernh = L.selago)*, Цистозира *(Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.)*.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.[1]

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Като основна причина за намаляване на лечебните растения е тяхната свръх експлоатация, неправилно събиране, липсата на период на възстановяване на популациите, прекомерната паша на едър и дребен добитък и др.

Опазването на лечебните растения е отговорност както на местните власти, издаващи позволителни и осъществяващи контрол, така и на ползвателите.

Поради тази причина за изпълнение целите на ПООС 2021-2027 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;

[1]Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг;стръкове - до 2 кг;листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг;пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Стамболийски, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Приемане на образци от Общински съвет за удостоверения съгласно Закона за лечебните растения;
- Извършване на постоянни проверки на място (пунктове, пазари) за спазване на условията, посочени в позволителните за ползване на лечебни растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на община Стамболийски се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии: защитена местност „Кричим“ (код в регистъра на ЗТ: 140). Територията на община Стамболийски е обхванатата от следните защитени зони по Националната екологична мрежа: за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - BG0000254 „Бесапарски възвишения“, BG0000424 „Река Въча - Тракия“, BG0000578 „Река Марица“ и за опазване на дивите птици - BG0002057 „Бесапарски ридове“, BG0002087 „Марица – Пловдив“.

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

Предвид факта, че на територията на община Стамболийски се намират няколко защитени зони и не се наблюдава сериозен натиск върху лечебните растения, не се предвижда избор на нови защитени територии, с цел устойчиво им ползване.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Стамболийски, както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на позволително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Общината.